

CZU: 947.89(498.7)

NKGB-UL SOVIETIC PE FRONTUL INVIZIBIL ÎN BASARABIA, MARTIE-IUNIE 1944

Alexandru MALACENCO

Universitatea de Stat din Moldova

O incursiune sumară în tematica cercetării atestă că în anii celui de-al Doilea Război Mondial activitatea serviciilor speciale ale URSS, ca instrument coercitiv al puterii politice, era determinată „în funcție de acțiunea *ofensivă* sau *defensivă* a trupelor sovietice. Apariția NKGB-ului sovietic – structură menită să lupte cu dușmanii statului/regimului sovietic – se producea ori de câte ori armata sovietică urma să se lanseze în ofensivă, scopul fiind, desigur, „purificarea” de elemente ostile a teritoriului” recucerit, ce constituia o etapă inerentă în procesul (re)sovietizării acestor spații.

Istoria celui de-al Doilea Război Mondial arată că acolo unde călca Armata Roșie se impunea și regimul comunist. *Grosso modo*, URSS în anii războiului opera cu mai multe armate pe câmpul de luptă în misiunea de „eliberare” a țărilor din Europa: Armata Roșie, care lupta pe frontul militar și Armata de trupe speciale, care lupta pe frontul invizibil.

Așadar, la sfârșitul lunii martie 1944, trupele Armatei Roșii au reușit să forțeze linia frontului peste Nistru și să reocupe partea de nord a Basarabiei, iar pentru scurt timp orașul Soroca a devenit capitala administrativă a Moldovei sovietice. Odată cu trupele sovietice, în nordul Basarabiei au revenit și structurile de securitate ale URSS. Printre primele instituții sovietice care s-au stabilit inițial cu sediul la Soroca a fost Comisariatul Poporului pentru Securitatea Statului – NKGB. În fruntea NKGB-ului din RSSM a fost numit ucraineanul Iosif Mordoveț (1944-1955), care a avut ca obiectiv reorganizarea aparatului de securitate pe teritoriul Basarabiei reocupate, fapt ce a determinat soarta acestui spațiu aproximativ pentru jumătate de secol înainte.

Cuvinte-cheie: *NKGB-ul sovietic, NKVD, spioni, SSI AR., front invizibil, al Doilea Război Mondial, ocupație sovietică, Armata Roșie, „purificarea” teritoriului, regim sovietic.*

SOVIET NKGB ON THE INVISIBLE FRONT IN BASARABIA, MARCH - JUNE 1944

A short insight into the subject of this study highlights that in the period of the Second World War the activity of the USSR secret services, as a political power coercive tool, was governed by “the *offensive* or *defensive* phase of the Soviet troops. Establishment of the soviet NKGB – organization whose general objective was fighting state/Soviet regime enemies – occurred every time that Soviet army was to initiate offensive operations, aiming, of course, to “purify” the reconquered territory from hostile elements”. This was an inevitable phase in the territories (re)sovietisation.

The history of the Second World War attests that in the territories were the Red Army stepped the communist regime was established. *Grosso modo*, during the War, aiming to liberate European countries, the USSR was operating with several armies in the battlefield: the Red Army that was fighting on the military front and the special troops that were battling on the invisible front.

Thus, at the end of March 1944, the Red Army managed to force the front line over the Dniester River and to reoccupy the North Bessarabia. For a short period of time Soroca was settled up as the administrative capital of the Soviet Moldova. Together with Soviet troops, the USSR security structures also returned in the territory. National Commissariat for State Security – NKGB, was one of the first Soviet institutions that were based in Soroca. The head of the MSSR’ NKGB was nominated the Ukrainian national Iosif Mordoveț (1944-1955). His goal was to reorganize the security apparatus within the reoccupied Bessarabia territory, fact that determined the faith oh this region for more than half of century ahead.

Keywords: *Soviet NKGB, NKVD, spies, SSI AR, invisible front, Second World War, Soviet occupation, Red Army, territory „purification”, Soviet regime.*

Prezentat la 19.11.2016

Publicat: decembrie 2016